

cognitive interest, and fostering an awareness of the linguistic diversity of the Ukrainian language.

Originality. For the first time in scholarly literature, the problem of studying dialect vocabulary in the secondary school Ukrainian language course is addressed within the context of implementing the New Ukrainian School concept.

Conclusions and specific suggestions of the author. Despite the shared value-oriented focus of NUS model curricula regarding the folk origins of the language, the actual content and methods for handling dialect vocabulary vary significantly, and expected learning outcomes are not always clearly defined. Textbook analysis revealed a predominance of episodic dialect presentation, limited theoretical material, and a narrow illustrative base, which hinders the formation of a holistic understanding of the Ukrainian dialect system. Effective mastery of dialect vocabulary is achievable only through a carefully selected, methodologically sound system of exercises designed to gradually

build knowledge, skills, and value-based attitudes toward folk speech. Extracurricular activities play a crucial role, encouraging engagement with the linguistic material of the native region – specifically the dialects of the Cherkasy region – and creating the necessary foundation for students to recognize the richness of dialectal speech. The role of the Mid Upper Dnieper dialect as the bedrock of the literary language, and the development of a nationally conscious linguistic personality.

Keywords: model curricula; language education; Ukrainian language textbooks; lexicology; Mid Upper Dnieper dialect; dialect vocabulary; New Ukrainian School.

Одержано редакцією 07.02.2026
Прийнято до публікації 20.02.2026

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-1-263-268>

 <https://orcid.org/0000-0003-0780-7205>

СИДОРЕНКО Юлія

докторка філософії, викладачка ВСП «Ніжинський фаховий коледж Національного університету біо-ресурсів і природокористування України»

 yuliasss-2016@ukr.net

УДК 37.016:821.16.2*6.09(092)(045)

МІФОЛОГІЧНИЙ ВИМІР РОМАНУ-ЕПОПЕЇ В. ДРОЗДА «ЛИСТЯ ЗЕМЛІ»: ВИВЧЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Актуалізовано питання необхідності розробки спеціального методичного підходу до вивчення роману-епопеї В. Дрозда «Листя землі» на уроках української літератури у старшій школі.

Розглянуто особливості опрацювання літературного твору на основі осмислення його міфологічного складника, що є важливою гранню авторської манери зображення.

Обґрунтовано ефективність застосування міфологічного аналізу різних структурних рівнів: сюжету, композиції, образної системи, хромотопу, тематики, проблематики, мовної площини, ідейно-філософського змісту.

Наголошено на доцільності аналізу ключових міфологем, вставних міфів та міфологічного світобачення, властивого художній картині дійсності.

Запропоновано методіку текстуального опрацювання роману, зокрема подано різні види аналітико-синтетичного та дослідницького характеру. Представлену методіку доречно застосовувати на уроках позакласного читання та літератури рідного краю.

Розроблено методичні рекомендації щодо застосування міфологічного виміру роману В. Дрозда «Листя землі» як навчального матеріалу, що дозволяє вирішувати проблему вивчення творчості письменника в шкільному курсі української літератури (10–11 класи).

Ключові слова: міф; міфологема; урок літератури; методика навчання; міфологічний аналіз; текстуальний аналіз; міфологічний образ.

Постановка проблеми у загальному вигляді та обґрунтування її актуальності.

Знаковим явищем у творчості В. Дрозда є роман-епопея «Листя землі», відзначена літературною премією ім. Т.Г. Шевченка

(1992). Оригінальність цього твору полягає в жанровому синкретизмі (в романі-епопеї наявні елементи легенди, притчі, міфу, казки, мемуарів та автобіографій), у домінуванні ознак химерної прози, в авторському міфотворенні цікавої концепції світу та глибокій проблематиці, що спрямовується на переосмислення цілої історичної доби. В. Дрозд зображує долю багатьох поколінь українського народу протягом ста років, описуючи історії жителів села Пакуль, що на Чернігівщині, філософськи осмислюючи національну пам'ять і духовний простір України. Художнє багатство епопеї В. Дрозда «Листя землі» актуалізує потребу його вивчення на уроках літератури рідного краю у старших класах. Емоційно-ціннісне ставлення письменника до рідної землі, що яскраво прочитується в творі, допоможе читачам замислитися над власною причетністю до історії та культури Чернігівського краю, розкрити актуальні для сучасної молоді теми: зв'язок поколінь, урбанізація, пошук ідентичності.

Аналіз попередніх досліджень і публікацій. Роман-епопея В. Дрозда «Листя землі» досить широко досліджена в сучасному літературознавстві. Учені (С. Андрусів, О. Брайко, Н. Дашко, М. Жулинський, Н. Колошук, Ю. Мушкетик, М. Павлишин, О. Січкара, Л. Тарнашинська, В. Толмачова, Л. Яшина) звертають увагу на різні аспекти твору, його непересічний характер. Спільною тенденцією є увага науковців до аналізу міфологічного компоненту твору. Так, Л. Яшина

підкреслює, що сама назва роману несе в собі відчутний міфологічний струмись; С. Андрусів зазначає, що твір пронизаний міфологічністю філософського плану; М. Павлишин вказує на роль міфологізму в розкритті філософсько-історичної проблематики; Ю. Вишницька, М. Жулинський, О. Січкара, Н. Колошук розглядають різні міфологічні образи і мотиви роману.

У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження міфологічного виміру роману-епопеї на уроках літератури, що досі не заслуговувало на увагу методистів, хоча яскравий експліцитний міфологізм твору передусім передбачає осмислення тексту в цьому напрямку. Знаходимо лише поодинокі методичні напрацювання (розробки С. Жили, О. Лілик (Жила, Лілик, 2014)), присвячені вивченню епопеї В. Дрозда «Листя землі» у вищих навчальних закладах в контексті сучасної української літератури. Проте проблема опрацювання цього літературного джерела у старшій школі практично не розкрита.

Метою статті є намагання продемонструвати способи вивчення роману В. Дрозда «Листя землі» на уроках української літератури у старших класах шляхом дослідження міфологічного складника на різних структурних рівнях твору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цікавим для уроку літератури рідного краю для старшокласників вважаємо спробу вивчення роману В. Дрозда «Листя землі» крізь призму міфологічного аналізу. На нашу думку, якісне опрацювання ідейного змісту твору можливе завдяки осмисленню його міфологічного складника, адже «густа міфологічність філософського плану пронизує всі клітини...роману» (Андрусів, 1995, с. 373). Тому, міфологічний вимір твору доцільно заучати для вивчення.

1. *Світоглядної картини художньої дійсності.* В. Дрозд вибудовує художню дійсність роману «Листя землі» шляхом поєднання реального і міфологічного світів, які тісно переплітаються і співіснують у творі як нерозривне ціле. Оригінальним є також химерне поєднання двох міфологічних систем – християнської (з безсумнівною вірою у Бога) і язичницькою (з дотриманням давніх вірувань, обрядів і звичаїв). Біблійна міфологія є провідною, але на неї накладаються язичницькі вірування жителів поліського краю. На домінуванні етнічного міфомислення наголошує і О. Січкара: «химерність В. Дрозда базується на національному міфологічному ґрунті» (Січкара, 2008 с. 8). Так, перше оповідання епопеї «Книга Нестора» починається міфологічною історією про створення світу і села Пакуля як його центру: «Господар створив душу людини, а

тіло – лихий дідько. Ні-бо, Грозовик їхав на білому коні, викресав копитами вогонь із скелі і світ сотворив з того вогню. А Чорний Бог з пеньків людину склав...Багато різного балакають у Пакулі, одне відомо достеменно, бо так у Книзі днів записано: пакульці від сонця свій рід ведуть. Мати-сонце народило Ладу, Лада народила Живу, Жива народила Єву, Єва народила Катерину, Катерина народила Оксану, Оксана народила Марію, Марія народила Наталку, Наталка народила Солоху, Солоха народила Вівдю, а Вівдя народила Уляну – від пакульського горщечника Кузьми» (Дрозд, 1992, с. 5–6).

З цієї історії автор починає зображувати своєрідний сакральний мікросвіт, центром якого є селище Пакуль – рідна земля усіх героїв твору, яку вони люблять і до якої повертаються. Наприклад, Нестор Семирозум говорить про Пакуль: «Тутки пупа мого закопано, сюди і наvertsає душа, у які б світи не ходила» (Дрозд, 1992, с. 8). Кузьма, син Нестора, повернувшись до Пакуля після заслання, відчуває: «ось туточки – душа моя, корінь мій, пуп мій, а все, що поза цим, у світах далеких, – сон лише» (Дрозд, 1992, с. 251). І, ступивши на землю пакульську, «наче перемінилося в душі його, інакшим бачився тут світ і людина в нім. Струни між еством його та землею, на якій виріс, нап'ялися, тугішали і бриніли вже. І дивною була музика їхня» (Дрозд, 1992, с. 252). Такий зв'язок зі своєю землею відчувають усі пакульці і кожен визнає, що «як не горісно нам буває на ній, рідній землі, а пахне вона здаля і душу до себе магнітом тягне» (Дрозд, 1992, с. 398).

Мотив єдності людини з її рідною землею, відчуття нерозривного зв'язку з нею були характерні і для первісної міфологічної свідомості. Пакуль стає центром Усесвіту: «Краю нашому і Пакулю в Краї літ без ліку. І думка моя така: ще не було ні землі, ні неба, тільки тьма, а Невкля була, і Пакуль бує» (Дрозд, 1992, с. 84), – свідчить Нестор Терпило. «Край» сакралізується, адже він єдиний уцілів після великого потопу: Бог зберіг рід Краю від погибелі, бо побачив, що «люди Краю вашого на стогах лугового сіна, як на хмарах, пливуть ... і веселі жарти правлять, наче й не зазирає смерть їм в очі. І подивувався я людові вашому, що уміє сміятись і жартувать крізь сльози, горе та біль, і подумав: се листя землі, і як осиплеться воно, нащо я в світі, з ким я останусь?» (Дрозд, 1992, с. 85–86). Рід пакульський стає сакральним символом Божої ласки, символом творення і продовження життя на землі, символом Батьківщини.

Учням необхідно розкрити художню картину створеної автором дійсності. Доречно на початку аналізу твору «Листя землі»

обговорити, яким постає світ перед читачами. Пропонуємо старшокласникам розглянути карту краю, вміщену у книзі, знайти описи села Пакуля, легенди про його походження і свідчення жителів про унікальність цієї місцевості. Потім провести бесіду про реалізацію в епопеї ідеї любові до рідної землі:

– Яким постає світ в уявленнях героїв твору?

– За допомогою яких християнських і язичницьких вірувань вони описують життєві події?

– Як жителі Пакуля ставляться до свого рідного краю?

– Доведіть чи спростуйте твердження, що земля є великою цінністю для персонажів.

– Знайдіть текстуальні підтвердження любові героїв до своєї рідної землі.

2. *Хронотопу роману-епопеї*. Роман-епопея В. Дрозда «Листя землі» відзначається оригінальною часопросторовою організацією. Час у творі не має чітких меж, в ньому переплітаються події минулого, сучасного та майбутнього, адже життєві історії героїв паралельно описують долі їхніх дітей, онуків і навпаки. Таке химерне переплетіння часових проміжків досягається завдяки міфологічним вкрапленням, як-от: вставним міфам про творення світу, про Бога і пекло, про велетнів-людей і потоп, про подорож Нестора в пекло.

Дослідниця В. Толмачова (Толмачова, 2018) виділяє такі часові рівні: біографічний (опис життєвого шляху героїв), історичний (відображення змін поколінь та епох) і космічний (роздуми героїв про вічність у площині часу). На нашу думку, об'єднуючим фактором різних часових площин є міфічний час, адже описане сприймається у творі крізь призму міфологізму, що створює ефект циклічності та повторюваності. Автор підкреслює ідею коловороту часу, описуючи життя різних поколінь: «*по колу людяка бреде, од початку світу до Страшного суду...*» (Дрозд, 1992, с. 195). У підтексті відтворених подій і долі героїв, як слушно зауважує Н. Дашко [4], зосереджено уявлення письменника про неминучу незворотність, односпрямованість людського життя від буття до небуття; цього не можна ні зупинити, ні змінити: «світ існує поза простором і часом, його координати – безкінечність і вічність» (Дашко, 2008, с. 19).

Простір роману обмежений кількома населеними пунктами (Пакуль, Мрин, Київ), центральним серед яких стає село Пакуль. Але події охоплюють й міфологічні простори: дорога на небо до Бога, пекло з грішниками, похід до Горіхової землі.

В. Толмачова виділяє у романі хронотопи дороги, порогу й зустрічі.

Опрацювання хронотопу твору варто проводити у формі текстуального дослідження. Учні знаходять описи міфологічних просторових локацій: дворища Бога, пекла, драбини, що веде на небо, землі Горіхової. Наприклад, яскравим фрагментом є сходження Нестора Терпила драбиною на небо до Бога: «*Забрався я по тій лесниці на небо, а на небі, як у нас на Сиволозьких лугах за Невклею, рівно і м'яко, ідеш – і йти хочеться. Тільки сонця не видать, бо сонце десь унизу вогняним колесом котиться, а на самім небі і день не день, і ніч не ніч. І стоїть там хатка під стріхою, розмальована зокола, як у нас баби печі розмальовують... на лавці сидить Бог у білій сорочці і брилі солом'янім., а на долоні його птах сиворакша, і розмальовує йон птахові крила*» (Дрозд, 1992, с. 24). Після зачитування текстових епізодів учні обмірковують, яке значення відіграють ці міфологічні елементи у структурі твору.

3. *Сюжету та композиції*. В основі сюжету епопеї «Листя землі» – ретельно зібраний автором документальний матеріал: спогади, сповіді, оповіді багатьох людей, передусім земляків В. Дрозда. Змалювання такого широкого матеріалу – історій життя кількох поколінь українського народу – зумовило складність композиції твору, багатолінійність його сюжету, різноманітність художніх засобів.

Сюжет відзначається складним переплетінням долі, характерів, подій, колізій. Авторська розповідь доповнюється «голосами» реальних людей, які В. Дрозд записав і відтворив на сторінках роману як своєрідні монологи, виділивши їх у тексті курсивом. Події у романі подаються письменником, насамперед, через свідчення багатьох людей з народу, внаслідок чого «часто оповідачі нехтують поясненням ситуацій із точки зору «здорового глузду», надаючи перевагу міфічності» (Яшина, 2004, с. 10).

Б. Бойчук з цього приводу писав, що «селяни, не розуміючи певних явищ і подій, пояснювали їх «логікою» прадавніх вірувань, які передавалися з роду в рід, якими люди жили та з якими стикались на кожному кроці щоденного життя» (Бойчук, 1993, с. 95).

М. Жулинський зазначав, що у «Листі землі» В. Дрозд «історію душі людської «вивідує» за допомогою голосів народних, які шелестять на вітрах часу листочками незнищенної пам'яті» (Жулинський, 1999, с. 56). Саме вони й допомагають письменнику «через голос душі народу відкрити себе, свою зболену, співпереживаючу душу» (Жулинський, 1999, с. 56).

Композиція роману-епопеї В. Дрозда «Листя землі» теж унікальна. Твір складається з сюжетних розділів (наприклад: «Книга Нестора», «Книга про любов і ненависть», «Слово про землю Горіхову») і «Книг днів», які починаються словами «Се свідчу я...».

Зважаючи на брак часу, що відводиться для уроку літератури рідного краю і значний об'єм текстового матеріалу, ефективним способом опрацювання роману В. Дрозда «Листя землі» стане групова робота старшокласників: кожна група учнів опрацює один розділ епопеї і презентує його класу. Учитель пропонує не просто переказати прочитане, а й проаналізувати сюжетний відрізок за спеціально розробленим планом.

4. *Образної системи твору.* Міфологізм стає одним із ключових засобів образотворення персонажів роману. Скажімо, Кузьму називають «Сизифом пакульським» (Дрозд, 1992, с. 295), що є паралеллю між ним і античним персонажем Сизифом, який котив величезний камінь на гору. В. Дрозд, порівнюючи Кузьму із героєм античного міфу, увиразнює провідну його рису – працелюбність. Так само Яків Дахновець постає як «пакульський Каїн» (Дрозд, 1992, с. 363), що вказує на його вчинок – вбивчу зраду рідного брата. Такі лаконічні вирази міфологічного походження характеризують персонажів, розкривають їхню вдачу.

Одним з найцікавіших є образ Нестора Семироума, який наділений багатьма містичними якостями, зокрема ясновидінням (передбачив долю Уляни, майбутнє своїх дітей). Деякі вчинки Нестора теж мають міфічний зміст: подорож до Бога і розмова з ним, блукання пеклом, перетворення Мартина в вовкулаку. Яскравим міфологізмом позначено багато епізодів із життя Нестора, як-от: «... підняв руку перед себе і долоню розтулив: на долоні лежало сине, в цяточку, схоже на жайворонкове, яйце. Яйце тріснуло і розкрилося; із яйця виповзла і обвилась навколо Несторових пальців зелена змійка. У змійки вирости крила, вона змахнула крильми і, схожа на худу, обскубану качку, злетіла з руки Нестора. Змійка летіла у небо по прямій, наче випущена з лука стріла, і там пірнула у хмару, а хмара зустріла її блискавкою та громом» (Дрозд, 1992, с. 10). Пакульці сприймали Нестора як людину з містичними здібностями: «Кузьма оглянувся, аж Нестор-солдат по воді, як по суші, до нього йде. Вєсь у білому, та такий високий, що й місяця головою затуляє» (Дрозд, 1992, с. 27); «Засміявся Нестор зимним, аж мороз у людей по шкірі, сміхом» (Дрозд, 1992, с. 19).

На думку Н. Дашко, образ Нестора Семироума безпосередньо спроектований на мотив «Пророк»: «З розвитком сюжету його образ розкривається багатопланово у зв'язку й з таким біблійним кодом, як «Ісус Христос». З образами біблійних пророків та

Ісуса Христа Нестора споріднюють його надзвичайні властивості, насамперед пророчий дар, засвідчений метафорично: «Книга часу перед ним була відкрита» (Дрозд, 1992, с. 269), що неодноразово відзначено в його помислах, діях, словах, характеристиках іншими персонажами (Дашко, 2013, с. 501). Учні можуть знаходити влучні цитати-описи героїв роману та обмірковувати, якого змісту надають їм міфологічні елементи.

5. *Символіки та ідейного змісту.* Осмислити це допомагає робота з ключовими міфологемами твору, закладеними в заголовок «Листя землі». Учні отримують завдання: з'ясувати значення назви роману, знайшовши відповідні цитати у тексті. Наприклад, людина – лише листок дерева, «що падає в землю і порохом стає» (Дрозд, 1992, с. 371); «Так, листя, листя землі – ось що таке люди! Короткочасний вік їхній, і обчухрує невидимий та нечутний вітер сєє листя з дерева життя безперестанку, і опадає воно, угнуваючи пласти часу» (Дрозд, 1992).

Після текстуального дослідження доречно опрацювати кілька літературознавчих пояснень вчених про смисл назви твору, як-от: «Вираз «Листя землі» пов'язують із міфологічним образом світового дерева, що, за первісними уявленнями, уособлює єдність світу, центр космосу, стрижень, навколо якого розгортається життя, вісь всесвіту. У контексті другого тому роману «Листя землі» виступає знаком руїни (Листя в умовах стихійних нещастя осипається на землю), на листках дерева життя (світовому дереві) написані людські долі, коли людина вмирає – зривається листок, під час суспільних катаклізмів не лише опадає листя, відбувається відмирання цілих гілок» (Жила, Лілик, 2014, с. 164–165). Учні ставимо завдання аргументувати наведені думки прикладами з тексту чи спростувати їх.

Окремої уваги заслуговує аналіз міфологем дому, дороги, долі, Горіхової землі. Опрацювання ключових міфологем дозволяє осмислити ідейний зміст та проблематику наповнення роману-епопеї. Зокрема, поміркувати над питаннями про сенс життя, про історичну пам'ять, своє родове коріння, про зв'язок людської долі з рідною землею.

6. *Мовної площини твору.* Цікавим стане дослідження мовної тканини твору крізь призму представлення у ній міфологічного компоненту. Уважне прочитання «голосів народу» про історичні події дозволяє не тільки проникнутися своєрідним діалектом жителів Пакуля, а й зрозуміти, наскільки важливим для очевидців і героїв твору є міфологічне пояснення дійсності, що, в першу чергу, простежується у їхньому мовленні: «Йон з неба упав. Не, не впав, а по блискавиці, як по вірьовці із стогу, спустився» (Дрозд, 1992, с. 7); «І всі в Пакулі знали, що

то Мартин Волохач вие, якого Нестор на воєва перетворив. Хоч ніхто того не бачив, а так у Пакулі людова до сих пір галайдакає» (Дрозд, 1992, с. 35); «Се свідчу я, Нестор Терпило, той, що гомонів із самим Богом на небі, як із людякою, і знову на землю повернувся віку добувати: Краю нашому і Пакулю в Краї літ без ліку. І думка моя така: ще не було ні землі, ні неба, тільки тьма, а Невкля була, і Пакуль бу» (Дрозд, 1992, с. 46).

Міфологічно маркована лексика персонажів роману допомагає зрозуміти загальну авторську концепцію зображуваної дійсності. Учні можуть отримати додаткове завдання дослідницького характеру: поцікавитися, чи збереглися у їхній місцевості подібні мовні конструкції з яскравим міфологічним забарвленням. Дидактична роль такої роботи полягає у стимулюванні старшокласників до краєзнавчих досліджень свого рідного краю.

7. *Проблемно-філософського змісту.* Зasadничою у авторській концепції художньої дійсності є філософська проблематика: поняття життя, людської долі, добра і любові, зради і прощення, сумлінної праці. Осмислюються ці питання героями роману «Листя землі» залежно від їхнього міфомислення. Провідним міфологічним виміром поглядів на світ стає християнське віровчення, хоч в ньому й наявні експліцитні язичницькі мотиви. У кожному розділі книги домінують стає біблійне трактування найважливіших життєвих цінностей: «Страждання, а не радощі земні, добро, а не зло силу духовну у душах людських творять» (Дрозд, 1992, с. 350); «любов – це найбільша ідея, людськи в тисячоліттях вистраждана і виношена» (Дрозд, 1992, с. 78); «добро – це і є Бог» (Дрозд, 1992, с. 192).

Ефективним способом опрацювання проблематики роману В. Дрозда «Листя землі» стане дискусійне обговорення порушених у творі проблем. Учитель може створити навчальну ситуацію, в якій учні висловлювали б власні думки щодо висвітлених у творі проблем, ілюстрували їх конкретними прикладами з тексту, наводили цитати. Пропонуємо орієнтовні питання для проведення евристичної бесіди.

– Які християнські цінності сповідують герої роману «Листя землі»? Які проблеми у творі вони розкривають?

– Як давні язичницькі вірування впливають на світобачення персонажів?

– Як розуміють життя і своє призначення у ньому герої роману?

– Поясніть цитату з твору: «Од долі не втечеш». На вашу думку, людина є творцем своєї долі чи залежить від долі?

– Поясніть зв'язок життя людини з історією її краю. Як ви розумієте порівняння карти Краю з малюнком на долоні людини, висловлене Нестором Семирозумом: карта Краю схожа «на долоню людяки трудящої

річками доль і пагорбами пристрастей» (Дрозд, 1992, с. 247).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Можна стверджувати, що вивчення роману В. Дрозда «Листя землі» на уроках літератури рідного краю крізь призму міфологічного аналізу відкриває нові можливості для ознайомлення учнів з творчістю свого земляка. Увага до міфологічного виміру роману допоможе повноцінно осмислити проблемно-тематичний, ідейно-філософський зміст твору, особливості сюжетного, мовного, образного, хронотопного рівнів літературного джерела та дослідити унікальність міфотворчості В. Дрозда.

Подальшого розгляду потребує розробка спеціальних навчальних ситуацій для реалізації запропонованого підходу, навчання учнів створювати власні дослідницькі і творчі роботи за мотивами роману-епопей В. Дрозда «Листя землі».

Список бібліографічних посилань

- Андрусів, 1995 – Андрусів, С. (1995). Історія української літератури ХХ століття: у 2 кн. Київ: Либідь. Кн. 2. Ч. 2: 1960–1990-ті роки. С. 367–374.
- Бойчук, 1993 – Бойчук, Б. (1993). Від Yoknapatawpha county до Пакуля, без дороги назад. *Світо-вид*, 4: 94–95.
- Дашко, 2013 – Дашко, Н. (2013). Біблійно-міфологічні парадигми в романі-епопей Листя землі В. Дрозда. *W kręgu problemów antropologii literatury. W stronę antropologii niezwykłości, studia pod redakcją Wandy Supy. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku*. С. 493–503.
- Дашко, 2008 – Дашко, Н. (2008). Концепція життя в романі Володимира Дрозда «Листя землі». *Слово і час*, 1: 18–24.
- Дрозд, 1992 – Дрозд, В. (1992). Листя землі: Роман. Київ: Український письменник. 558 с.
- Жила, Лілік, 2014 – Жила, С.О., Лілік, О.О. (2014). Вивчення історичних творів у школі. Чернівці. 208 с.
- Січкач, 2008 – Січкач, О.М. (2008). Проза В. Дрозда: психологічні аспекти: автореф. дис. ... канд. філол. наук: 10.01.01. Херсон. 21с.
- Толмачова, 2018 – Толмачова, В. (2018). Роман В. Дрозда «Листя землі»: особливості хронотопу. *Українська література в просторі культури і цивілізації: збірник наукових праць студентів*. [Запорізький національний університет]. С. 75–78.
- Жулинський, 1999 – Жулинський, М. (1999). Володимир Дрозд: Очима білого коня Шептала. *Слово і час*, 8: 55–56.
- Яшина, 2004 – Яшина, Л. (2004). Євангеліє від Володимира: Роздуми над трилогією Володимира Дрозда «Листя землі». *Слово Просвіти*, 33: 10. 12–18 серпня.

References

- Andrusiv, S. (1995). Volodymyr Drozd. In V. H. Donchyk (Ed.), *History of Ukrainian Literature of the 20th Century* (Vol. 2, Part 2: 1960–1990s, pp. 367–374). Kyiv: Lybid [in Ukr.]
- Boichuk, B. (1993). From Yoknapatawpha County to Pakul, with no road back. *Svito-vyd*, (4): 94–95 [in Ukr.]
- Dashko, N. (2013). Biblical and mythological paradigms in V. Drozd's epic novel *Leaves of the Earth*. In W. Supa (Ed.). *W kręgu problemów antropologii literatury. W stronę antropologii niezwykłości*. Białystok: Uniwersytet Białystok Press. Pp. 493–503 [in Pol.].
- Dashko, N. (2008). The concept of life in Volodymyr Drozd's novel *Leaves of the Earth*. *Word and time*, (1): 18–24 [in Ukr.]
- Droz, V. (1992). *Leaves of the Earth: A Novel*. Kyiv: Ukrainian writer. 558 p.
- Zhyly, S.O., Lilyk, O.O. (2014). Studying historical works at school. Chernihiv. 208 p. [in Ukr.]

- Sichkar, O.M. (2008). Prose of V. Drozd: Psychological aspects (Abstract of dissertation for the degree of Candidate of Philological Sciences, specialty 10.01.01 "Ukrainian Literature"). Kherson [in Ukr.]
- Tolmachova, V. (2018). The novel by V. Drozd Leaves of the Earth: Features of chronotope. *Ukrainian literature in the space of culture and civilization: a collection of*

- students' scientific works.* [Zaporizhzhia National University]. Pp.75–78 [in Ukr.]
- Zhulynskyi, M. (1999). Volodymyr Drozd: Through the eyes of the white horse Sheptalo. *Word and time*, (8): 55–56 [in Ukr.]
- Yashyna, L. (2004). The Gospel according to Volodymyr: Reflections on Volodymyr Drozd's trilogy Leaves of the Earth. *Slovo Prosvity*, 33: 10, August 12–18.

SYDORENKO Yuliia

Ph.D of Philosophy, Lecturer at Nizhyn Professional College
of National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

THE MYTHOLOGICAL ASPECT OF V. DROZD'S EPIC NOVEL "LEAVES OF THE EARTH": PEDAGOGICAL APPROACHES TO TEACHING UKRAINIAN LITERATURE

Summary. Introduction. Volodymyr Drozd's epic novel, "Leaves of the Earth" is a landmark phenomenon in Ukrainian literature, being an artistically rich and original work about the inhabitants of the Chernihiv region. It is appropriate to use it in extracurricular reading lessons or in courses of local literature. However, recommendations for school-level study of this work have not been proposed yet. This encourages the search for educational approaches that will facilitate the study of V. Drozd's works in literature classes at the senior secondary school level.

The aim of the article is to outline ways of studying the novel in regional literature classes through the application of mythological analysis.

Methodology. The article employs analytical and synthetic methods of studying a literary work, including the analysis of plot episodes, expressive reading, and the examination of quotations and textual excerpts. In addition, research-based and inquiry-oriented activities are used, such as citation, heuristic discussion, and mythological analysis.

Results. The analysis of V. Drozd's epic novel *Leaves of the Earth* is proposed to conduct through the lens of its mythological dimension, which represents a significant facet of the author's artistic style. Textual analysis demonstrates that mythologism occupies one of the key positions in structuring the literary and serves to convey the author's principal ideas. The focus of the study is the mythological dimension of the novel, which permeates all levels of artistic structure: worldview, chronotope, plot and composition, imagery, symbolism, language, and philosophical content.

The observations presented are illustrated with extensive textual evidence and are further supported by the assessments of literary scholars.

Scientific novelty. The development of specific methodological recommendations has contributed to the formation of an approach that addresses the issue of studying Volodymyr Drozd's novel *Leaves of the Earth* in regional Ukrainian literature classes for grades 10–11.

Conclusions. While studying V. Drozd's novel *Leaves of the Earth*, students should be guided toward uncovering the mythological content of the work and interpreting the main mythologemes that permeate different levels of the literary text. Group work, textual research, research-based project activities, and heuristic discussions are all productive approaches. Such an approach promotes deeper understanding of the novel's philosophical and thematic content, particularly regarding love for the native land, intergenerational connections, urbanization, and the search for identity. Studying the mythological dimension of the novel enables senior students not only to grasp the artistic uniqueness of V. Drozd's work but also to reflect on their own connection to the history and culture of their homeland.

Keywords: myth; mythologeme; lesson in literature; teaching methodology; mythological analysis; textual analysis; mythological image.

Одержано редакцією 07.01.2026
Прийнято до публікації 22.01.2026

 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2026-1-268-275>

 <https://orcid.org/0000-0001-7075-6805>

NESHKO Svitlana

Ph.D in Philology, Associate Professor, Head at the Department of Foreign Languages,
Ukrainian State University of Railway Transport

 neshko.inyazdep@kart.edu.ua

 <https://orcid.org/0009-0000-9477-109X>

YEHORKINA Daria

teacher at the Department of Foreign Languages,
Ukrainian State University of Railway Transport

 egorkina2024@kart.edu.ua

 <https://orcid.org/0000-0001-5255-1128>

ZRODNIKOVA Kateryna

Deputy Director of the Educational and Scientific Center for Humanitarian Education,
senior Lecture at the Department of Foreign Languages,
Ukrainian State University of Railway Transport

 zrodnykova.inyazdep@kart.edu.ua

УДК 37:028.8:37.03(045)

READING FOR RECOVERY: A REVIEW OF USING BOOKS TO TREAT ANXIETY AND DEPRESSION IN CHILDREN

This research takes a close look at the escalating crisis of depression and anxiety, which have unfortunately become the primary mental health challenges facing children and teenagers today. The

authors advocate for bibliotherapy – the strategic use of books and reading materials as a therapeutic tool – noting that it offers a practical, low-cost, and private alternative to traditional interventions that